
ЗНАЧЕННЯ ІСТОРІЇ ОБЛІКОВОЇ НАУКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Побережець О.В. к.е.н., доц.
Дорохова К.Е.

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова, м. Одеса

Актуальність вивчення історії облікової науки в сучасному світі не викликає жодних сумнівів, адже для того, щоб збагнути та зрозуміти всю сутність бухгалтерії необхідно добре володіти досвідом попередників. Цю думку доводять слова І. Штемлера: «Бухгалтерія — це мистецтво. Професія, що вимагає таланту і терпіння. Особливий дар бачити за цифрами складний світ економіки у її взаємозв'язках і гармонії». Тільки міцні знання поступового розвитку обліку навчають заслужено цінувати його переваги та значення для господарського життя.

Знання історії важливе для розуміння стану обліку і оцінки його можливих напрямів розвитку. Історична еволюція бухгалтерського обліку розглядається не заради неї самої, а для полегшення розуміння теперішнього та передбачення майбутнього.

Багато століть бухгалтерські працівники практично не цікавилися історією свого фаху, тільки у XIX – XX ст. зародився науковий інтерес до вивчення історії бухгалтерського обліку. Лише на початку XIX ст., коли закінчилися революційні перетворення, почалися серйозні дослідження. Світ змінювався і разом з ним змінювався облік. Так, до кінця XIX ст. система бухгалтерського обліку, основи якої були закладені Лукою Пачолі [2], вже зазнала певних змін, що в основному були пов'язані зі специфікою господарської діяльності великих промислових корпорацій:

- 1) створенні перші компанії, які були відокремлені від їх власників;
- 2) виник акціонерний капітал;
- 3) розмежовано капітал і прибуток;
- 4) введено поняття «діюче підприємство»;
- 5) почали працювати фондові біржі;
- 6) розширились промисловість і торгівля.

Саме життя висувало вимоги до бухгалтерії.[6] Винаходи і відкриття створювали нові форми промисловості і торгівлі, розширювались торгові центри, розгалужувалась система залізниць, розвивались телеграф і пошта, в обіг були введені векселі і чеки, відбулися зміни в кредитній системі, підвищувався рівень загальної та спеціальної освіти населення, - все це сприяло усвідомленню необхідності звітності, яка неможлива без бухгалтерії [6]. Середина XIX ст. — це етап, який характеризувався значним розвитком наукової думки в різних країнах світу. В цей час в науковій літературі з'явилися твердження про необхідність становлення бухгалтерії і застосування її на різних торговельних і промислових підприємствах. Бухгалтерський облік набував все більшого значення в економічному житті суспільства.

На початку XX ст. наукова робота в галузі обліку стала ще більш інтенсивною та змістовною, з'явилося багато праць щодо його теорії і практики [4].

В цілому ж, шлях, що пройшов облік від свого зародження в давнину до часу коли він досяг свого визнання, необхідно відмітити певну циклічність та підпорядкованість загальним законам філософії та історичного суспільного розвитку, що має вагоме значення для майбутніх наукових досягнень в сфері бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік нині є важливою складовою економічної науки, забезпечуючи технологію отримання необхідної інформації про господарський суб'єкт. Він тісно пов'язаний із такими науками, як менеджмент, статистика, фінанси, із соціальними та правовими науками [5]. Основоположні принципи бухгалтерського обліку є однаковими для

господарюючих суб'єктів всіх видів економічної діяльності й забезпечують єдині підходи щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності [1].

Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні можна оцінити як поєднання ринкових і адміністративних концепцій, міжнародних і національних стандартів. За останні щонайменше два десятиліття в Україні відбулися зміни в системі бухгалтерського обліку, спрямовані на її гармонізацію з міжнародними стандартами. Однак реформа бухгалтерського обліку не супроводжувалася необхідними змінами в чинному фінансовому та господарському законодавстві. Негативними наслідками цього є обмеженість бухгалтерського обліку, неефективність численних наукових досліджень [3]. Як наслідок — непослідовне та некомплексне реформування, що має стати важливим об'єктом удосконалення на найближчі роки.

Отже, сучасний світ, його глобальні кризи вимагають від економічної науки і практики більшого. У вирішенні цього завдання резервом є активізація потенціалу науки та практики бухгалтерського обліку, адже лише вивчаючи історію науки можна зрозуміти та усвідомити ті помилки і недоліки, які мали місце в сфері організації і ведення обліку в минулому й існують на сучасному етапі.

Література

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, N 40, ст.365 // [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Бухгалтерський облік та контроль монетарних активів: проблеми теорії та методології : монографія [Текст] / В.В. Скоробогатова. - Житомир : ЖДТУ, 2012. - 520 с.
3. Резнікова В.В. Перспективи гармонізації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні / В.В. Резнікова, О.С. Орлова // Адміністративне право і процес. – 2015. - №1. С. 296- 332 [Електронний ресурс]. - Режим доступу до журналу: <http://aprlaw.knu.ua/2015-1.pdf>. - Назва з екрану.
4. Остапюк М.Я., Лучко М.Р., Даньків Й.Я. Історія бухгалтерського обліку [Текст]: Навчальний посібник. - К.: Знання, 2005. - 276 с.
5. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст]: Підручник. - К.: Знання, 2004. - 447с.
6. “Економічні науки”. - Серія “Облік і фінанси”. - Випуск 8(29). – 2011
7. Maslennikov E.I. Strategic assessment of the financial sustainability of the industrial enterprise : [Електронний ресурс] / E.I. Maslennikov // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 6 (16). – С. 111-115. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/No6/111-115.pdf>.
8. Гавриленко В.А. Формування механізму організації обліку результатів екологічної діяльності вуглевидобувних підприємств [Електронний ресурс] / В.А. Гавриленко, О.В. Бичкова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 87-93. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>